

Rahkosten sukuseura ry:n lehti 5/1999

Nettiversiossa ei ole lehden valokuvia, koska niiden latautuminen kestää kauan, kuten kotisivulla varmaan huomasit.

Jyväskylässä elokuussa 1999

Vetovastuu vaihtui

Rahkosten sukuseuran viides lehti ilmestyy tällä kertaa heti sukkokokouksen jälkeen. Kun viime vuonna lehti ilmestyi marraskuussa, lehden vuotuista ilmestymisajankohtaa ei voi pitää kovin säännöllisenä. Jatkossa lehti on tarkoitus julkaista kesän kynnyksellä touko- tai kesäkuussa.

Lehden vetovastuu on nyt uusissa käsissä. **Mikko Peltonen** luovutti tehtävän neljän sukulehden jälkeen allekirjoittaneelle. Mikolle kiitos uurastuksesta.

Sukuseuran lehti on tähän asti paneutunut pitkälti suvun historiaan ja sukututkimukseen. Sukukokouksen linjauksen mukaisesti lehdestä aiotaan tehdä enemmän yhteydenpitoväline, joka kertoo myös Rahkosten nykypäivästä iloineen ja suruineen. Esimerkiksi erilaiset perheutiset, tiedot Rahkosten saavutuksista ja Rahkosiin liittyvä huumori ovat tervetullutta aineistoa. Tieto ei kuitenkaan tule lehden sivuille automaattisesti. Haluamaansa aineistoa saa varmimmin lehden sivuille, kun ottaa yhteyttä päätoimittajaan.

Tästä numerosta lähtien lehti löytyy myös internetistä. **Jyrki Rahkosen** tekemiltä nettisivuilta löytyy tietoa sukuseurasta ja valokuvia. Kotisivun osoite on <http://webclub.solutions.fi/~rahkoset/>.

Hyvää loppuvuotta ja uutta vuosituhatta!

Jorma Rahkonen

Päätoimittaja: Jorma Rahkonen, Tavintie 8 B 22, 40400 Jyväskylä. Puhelin: (014) 676 152, sähköposti: jorma.rahkonen@kolumbus.fi

Taittaja: Janne Rahkonen, yhteystiedot kuten edellä.

Jäsenmaksu on 50 mk / vuosi 18 vuotta täyttäneiltä henkilöiltä. Jäseniä esitetään suorittamaan vuosien 1999 ja 2000 jäsenmaksu yhdellä kertaa.

Ainajäsenmaksu on 500 markkaa. Lehti sisältyy jäsenmaksuun.

Myös lahjoituksia voi maksaa lomakkeella.

RAHKOSTEN SUKUSEURA RY
K-S OP SAARIJÄRVI 540804-222060

Puheenjohtaja: Olavi Rahkonen, Kämmeckä 8, 40530 Jyväskylä, puhelin (014) 3722 528, sähköposti olavi.rahkonen@valmet.com

Varapuheenjohtaja: Vuokko Kottari, 68380 Yli-Ullava, puhelin (06) 889 105, sähköposti nevertex@ullava.fi

Sihteeri: Helvi Liimatainen, Lunttilantie 22, 43100 Saarijärvi, puhelin (014) 432 147, fax (014) 432 144

Pauli vaihtui Olaviin sukuseuran johdossa

Rahkosten sukuseuran puheenjohtaja vaihtui Ullavassa 24.7. pidetyssä sukukokouksessa. Sukuseuraa sen perustamisesta lähtien luotsannut lahtelainen **Pauli Rahkonen** jätti tehtävän neljän vuoden puheenjohtajuuden jälkeen. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin jyvaskyläläinen **Olavi Rahkonen**, joka on Pauli Rahkosen veli.

Olavi Rahkonen on 47-vuotias. Hän työskentelee johtotehtävissä Valmetissa Jyväskylässä.

Myös sukuseuran hallitus uudistui. Sukukokous valitsi hallitukseen täyden määrän jäseniä eli puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kahdeksan muuta jäsentä. Heistä viisi on uusia.

Uudeksi varapuheenjohtajaksi valittiin **Vuokko Kottari** Ullavasta. Hallitukseen valittiin **Eero Hiironen** Saarijärveltä, **Lauri Keski-Rahkonen** Toholammilta, **Tuula Kuokkanen** Lappeenrannasta, **Helvi Liimatainen** Saarijärveltä, **Jorma Rahkonen** Jyväskylästä, **Jyrki Rahkonen** Saarijärveltä, **Kalevi Rahkonen** Raumalta ja **Tapani Rahkonen** Paimiosta.

Sukuseuran tilintarkastajina toimivat **Jouko Klemola** ja **Veikko Saari** Ullavasta. Varatilintarkastajiksi valittiin **Elina Rutanen** ja **Maija Kunelius** Saarijärveltä.

Jäsenmaksu kerralla kahdelta vuodelta

Sukuseuran jäsenmaksu on edelleen 50 markkaa vuodessa. Maksun voi maksaa esimerkiksi tilillepanokortilla. Uutta on se, että jäsenmaksu maksetaan saman tien vuosilta 1999 ja 2000 eli sata markkaa kerralla. Jäsenmaksuissa on ollut jonkin verran epäselvyyksiä, sillä viime vuoden sukulehti ilmestyi vasta marraskuussa. Tämän vuoksi monelta jäi viime vuoden jäsenmaksu maksamatta. Uuden käytännön toivotaan selkeyttävän jäsenmaksujen maksamista.

Rahkoset löysivät hyvin Rahkoseen

Voisiko Rahkosten sukuseuran kokoukselle ja sukujuhlalle olla parempaa järjestämispaikkaa kuin Rahkosen kylä? Ullavalaiset järjestivät monitoimitalossaan mukavan tapahtuman, johon kokoontui yli 150 Rahkosta. Kolmas sukukokous oli selvästi edeltäjänsä suosituimpi, sillä kaksi vuotta sitten Saarijärvellä osanottajia oli alle sata.

Ullavan kunnanjohtaja **Jouko Klemola** kertoi, että lähes kaikki ullavalaiset kuuluvat Rahkosen sukuun. Sukua on ollut Ullavassa 400 vuotta. Johtuu Rahkosista tai ei, vuonna 1994 Ullava oli kansanäänestyksessä Suomen EU-vastaisin kunta.

— Kun demokratia on puhunut, pulinat pois, Klemola korosti ullavalaisten asennetta.

Sukuseuran puheenjohtajana neljä vuotta toiminut **Pauli Rahkonen** totesi puheenvuorossaan, että kokouksen tarkoitus on kahden sukuhaaran yhteyden palauttaminen.

— Ei pidetä tätä ainoastaan sukuseuran, vaan sukulaisten yhteytenä, hän toivoi.

Saarijärveltä pakoon?

Tekniikan tohtori **Olavi Keski-Rahkonen** kertoi laajassa esitelmässään Rahkosten tulosta Ullavaan. Ensimmäiset Rahkoset Ullavassa olivat Paavali ja Antti Rahkonen, jotka tulivat Keski-Pohjanmaalle vuonna 1598. Keski-Rahkosen mukaan Paavali Rahkonen saattoi olla sama henkilö, joka vuonna 1554 tuli uudisasukkaaksi Saarijärven Lumpelovedelle. Varmaa näyttöä tästä ei vielä kuitenkaan ole, sillä asiakirjoja on tutkittu vasta vähän.

Ensimmäiset tulijat todennäköisesti pakenivat oikeutta. Rautalammin suurpitäjän miehet olivat kapinoineet aiemmin linnaleiriin sijoitettujen sotilaiden omavaltaista verotusta vastaan ja heitä oli rankaistu ankarasti. Talvella 1597 he hyökkäsivät etelään ja heidät voitettiin Padasjoella. Oli pelättävissä, että tästä seuraisi ankaria rankaisutoimia kuten aikaisemmin.

Keski-Rahkosen mukaan Saarijärven ja Ullavan Rahkosten sukulaisuus viittaa Karjalan kannakselle Jääsken suurpitäjän alueelle, joka on osittain Venäjän puolella. Hänen mukaansa suvun juuret eivät ole Hämeessä niin kuin aikaisemmin arveltiin.

Esitelmöitsijän mukaan Rahkosia on riittänyt hyvin eri puolille maailmaa.

— Etelä-Amerikka on todennäköisesti ainoa manner, jossa ei elä Rahkosia, Afrikassakaan tuskin pysyvästi.

Keski-Rahkosen tietokannassa on yli 6000 henkilöä, jotka voidaan historiallisesti jäljittää Lauri Rahkoseen, joka oli syntynyt vuonna 1601 – heistä vain pienen osan sukunimi on Rahkonen. Laurin sukulaisuus Paavaliin ja Anttiin on todennäköinen, mutta asiaa koskevia historiallisia asiakirjoja ei ole tutkittu.

Sukunimi Rahkonen on lähes 3000 suomalaisella. Sukuun kuuluvien määrää tämä luku ei tosin kerro. Rahkossukuja on Suomessa useilla paikkakunnilla.

Tuula Kuokkasen ja **Eero Hirosen** juontamassa sukujuhlassa oli vahva kulttuuriantti. Ullavan kuoro lauloi johtajanaan musiikkineuvos **Väinö Viitasalo**. Yksinlaulua esitti diplomilaulaja **Sirpa Sipola**.

Jorma Rahkonen

Rahkoset netissä

Rahkosten sukuseura on nyt myös internetissä. Netistä löytyy tietoa sukuseurasta ja valokuvia, tästä sukulehden numerosta lähtien myös pääosa sukulehden sisällöstä. Kotisivun osoite on <http://webclub.solutions.fi/~rahkoset/>.

Sivut ovat vielä suppeita. Niitä täydennetään vähitellen. Suvun nettivastaavana toimii Jyrki Rahkonen. Kotisivun kautta toimii myös sähköpostiyhteys sukuseuraan. Osoite on rahkoset@solutions.fi. Sähköpostilla voi antaa palautetta, esittää kysymyksiä tai vaikkapa lähettää terveisiä.

Hakusanalla Rahkonen löytyy internetistä jos jonkinlaista, mutta myös mielenkiintoista tietoa. Kannattaa kokeilla!

Yksi erikoisuus löytyy amerikkalaisen kustantamon Halbertsin kotisivulta www.halberts.com. Sivulta voi hakea, kuinka monta jonkin sukunimen haltijaa löytyy koko maailmasta. Sivut eivät taida olla kovin kattavat, sillä Suomessa ei ole Halbertsin mukaan yhtään Rahkosta. Yhtiöön lähetetty sähköpostiviesti asiasta ei näytä vaikuttaneen.

Juho Lunttila — sanansa mittainen mies

Tämän lehden aikaisemmassa numerossa muisteltiin Kusti Rahkosta, Amerikan Kustia ja hänen värikkäitä elämänvaiheitaan. Esittelyvuorossa on Kustia kuusitoista vuotta aikaisemmin syntynyt saarijärveläinen yritteliäs maanviljelijä Juho Lunttila.

Juho Lunttilan isä Jaakko oli kotoisin Rahkolan kylän Sillantauksen talosta. Jaakon isoisä Erik sai perintöosanaan Rahkolasta Sillantauksen, johon perusti talon. Sillantaus näkyy Rahkosten suvun ensimmäiseltä asuinpaikalta katsottuna järven lahdekkeen takana. Talon epävirallinen nimi Eerola johtuu hänen nimestään. Erikin pojalla Johanilla oli seitsemän lasta, joista vanhin poika Henrik tuli Sillantauksen isännäksi. Jaakko (s. 21.7.1834, k. 27.8.1912) oli sisaruksista neljänneksi vanhin. Jaakko oli vuonna 1854 renkinä Savolassa, vuonna 1858 Heikkilässä, 1860 Kolkanlahdessa ja mahdollisesti myös Pyhäjärven Peltoahossa. Jaakko Rahkonen osti vuonna 1861 Lunttilan torpan. Sitä ennen hän oli 30.12.1860 avioitunut Sofia Juhontytär Riekon kanssa. Vuonna 1872 Jaakko osti Lunttilan itsenäiseksi taloksi. Tällöin Jaakko osti puolet eli 1/8 manttaalia Kekkilän perintötalosta lukkari Henrik Gabriel Kahelinin oikeuden omistajilta 5300 markan hinnalla. Kiinnekirjan osuuteen hän sai 28.11.1873.

Kiinnekirja on myönnetty Jakob Luntinniemielle, joten entinen nimi on muuttunut asuinpaikan mukaiseksi.

Jaakko ja vaimonsa Sofia Lunttila myivät 11.12.1883 omistamansa 1/8 manttaalia Kekkilän perintötalosta (Lunttilan) vanhimmalla pojalleen Juholle, joka sai kiinnekirjan osuuteen 10.12.1889. Kauppahinta oli 11970 mk + eläke.

Juhon veli, Jaakon toiseksi vanhin poika Erik Rahkonen, (s. 19.3.1864, k. 28.4.1944) osti 19.2.1884 Hietaniemen tilan veljensä saatua Lunttilan. Erik hoiti tilaa lähes 60 vuotta. Erikin elämästä on Raili Hytönen kirjoittanut tämän lehden numerossa 2/1996. Sekä Hietaniemi että Lunttila ovat Pyhäjärven rannalla noin viiden kilometrin päässä toisistaan. Veljeksistä tuli varsin nuorina, jo parikymppisinä suurehkojen talojen isännät. Se osoittaa miehissä olleen paitsi rohkeutta, myös kyvykkyyttä.

Jaakko Rahkosesta, jonka nimi myöhemmin maanjako- ja lainhuudatusasiakirjoissa muuttui ensin Luntinniemeksi ja myöhemmin Lunttilaksi, on hyvin niukasti tietoa saatavana. Tiedot perustuvat kirkonkirjojen lisäksi maanjako- ja lainhuudatusasiakirjoihin. Esimerkiksi yhtään valokuvaa ei hänestä ole olemassa. Aikaansaannosten perusteella voi Jaakon todeta olleen yritteliäs, aikaansaava ja varmasti myös ahkera korvenraivaaja. Myytyään Lunttilan Juholle Jaakko eli vielä lähes kolmekymmentä vuotta. Vanhana isäntänä hänellä oli enemmän aikaa katsella aikaansaannoksiaan ja seuraila muun maailman menoa. Arvattavasti hänellä oli suuri merkitys nuorten isäntien, poikiensa Juhon ja Erikin tukijana näiden aloitellessa itsenäisinä talonpitäjinä.

Tämän tarinan päähenkilö Juho Jaakonpoika Rahkonen syntyi Jaakko ja Sofia Rahkosen kahdeksanlapsisen katraan vanhimpana 29.1.1862. Jo Jaakon aikana vakiintunut nimi Lunttila esiintyi kaikissa virallisissakin asiakirjoissa, nimi Rahkonen säilyi vain kirkonkirjoissa. Kotioloissa ja laajemminkin käytettiin hänestä puhuttelunimeä Johannes. Juhon lapsuudesta ja nuoruudesta en ole tietoja saanut. Ensimmäinen miehestä kertova dokumentti on sotilaskuva ehkä vuodelta 1882. Saamani käsityksen mukaan Juho oli ryhdikäs, tavallista kookkaampi ja voimakasääninen, siis varsin sotilaallinen. Juho kouliintui armeijassa taitavaksi hevosten käsittelijäksi, jonka taitoja muut miehen kotiin palattua ihailivat. Kerrotaan ratsastamisesta selkää menosuuntaan ja hyppäämisestä laukkaa-van ratsun selkään. Tuon ajan armeijassa tarvittiin hyviä hevostmiehiä, tsaari kun ei hankkinut armeijalle Hornetteja eikä helikoptereita. Juhon saama koulutus oli hänelle tarpeen myöhemminkin maanviljelijänä ja hevosten kasvattajana.

Juho Lunttila oli ennen muuta maanviljelijä. Sitä kautta tuli elanto koko tuolloiselle suurperheelle. Juhon isännyyden aika oli voimakasta pellonraivauksen aikaa. Kun viljeltyä maata 1834 isojaon päättyessä oli vain 1,54 ha oli sitä 1914 jo 46,75 ha. Pellon raivauksessa tarvittiin kuokan lisäksi hevosta, jota tuolloin pidettiin lehmää tärkeämpänä kotieläimenä. Vuosisadan loppupuolella Lunttila oli Saarijärven tunnetuimpia hevostiloja niin kasvatuksessa kuin jalostuksessa. Parhaimmillaan Lunttilassa kerrotaan olleen neljätoista hevosta.

Juho Lunttila hankki 1800-luvun lopussa omistukseensa Parantalankosken myllyn ja sahan. Parantalankoski on Pyhäjärven eteläpäässä noin 15 kilometrin vesimatkan päässä Lunttilasta. Matkaa maitse on toinen mokoma lisää. Jo vuonna 1851 oli mylly saanut veroa maksavan tullimyllyn oikeudet. Myllyn vuosisadan vaihteessa jauhama keskimääräinen viljamäärä oli noin 1100 hehtolitraa vuodessa. Sen yhteyteen rakennettu pieni vesisaha oli saanut kotitarvesahaoikeudet samana vuonna kuin mylly tullioikeudet eli vuonna 1851. Sahausta hankaloitti 1870-luvulta lähtien kosken kautta lisääntynyt uitto. Sahan toiminta oli vähäistä ja joinakin vuosina täysin tyrehtynyt. Tilannetta valotti Juho Riekin ilmoitus vuoden 1886 sahankäytöstä: "Niin jopa tuon mokoman liikkeen tuosta näkee, miten pieni se on, eikä kannata laajentaa kun ei ole mitään kulkuneuvoja, ei maitse, ei vesitse, paitsi hevosta."

Juho Riekko sai 1/8 manttaaliseen Parantalan taloon kiinnekirjan 15.5.1878. Omistajan velkaannuttua talo myytiin 5.2.1894 pakkohuutokaupassa, jolloin Juho Lunttila osti talon. Vajaan kahden kuukauden kuluttua 24.3.1894 Juho myi talon edelleen Juho Hyytiäiselle 14200 markan kauppahinnalla. Tässä kaupassa Juho Lunttila kuitenkin pidätti itsellään Parantalan koskessa olevan myllyn ja sahan, koskiosuuden, myllärin kartanon ja rakennuksia varten tarpeellisen tonttimaan. Juho Lunttila rakensi

Parantalankoskeen uuden sahan ja sai vuonna 1901 sille toimintaluvan. Yritys antoi töitä viidelle-kuudelle miehelle ja sahasi vuosittain 3000-3500 mäntytukkia. Tuotannon arvo oli runsaat 10000 markkaa. Kansallisarkistosta saamani kartan mukaan Parantalankoskessa oli vuonna 1895 kosken länsirannalla neljä myllyä. Ylimpänä oli Juhojen yhdessä omistama Parantalan mylly, seuraavana alaspäin Karppalan mylly, edelleen hollikunnan mylly ja alimpana Taipaleen mylly. Parantalan saha oli kosken toisella rannalla vastapäätä myllyä. Useiden myllyjen rakentaminen alakkain oli mahdollista, koska putouskorkeutta koskessa on toistakymmentä metriä ja vesimääräkin kohtuullisen suuri.

Tukkeja sahaamalla ja viljaa jauhamalla Juho selvästi harjoitti liiketoimintaa. Saha ja varsinkin mylly olivat tarpeen omassa taloudessa maanviljelyksen ohessa. Laitosten tuotanto kuitenkin ylitti selvästi oman tarpeen. Suurena hättänä toiminnassa oli Parantalan etäisyys Pyhäjärven toisessa päässä. Viljan kuljettamiseen myllylle käytettiin mm. purjevenettä, jonka toinen masto on edelleen tallessa Lunttilan venekoppelissa. Tuohon aikaan Lunttilassa oli myös nelisoutuinen kirkkovene, johon mahtui kaksikymmentäseitsemän henkeä. Matkaa Lunttilasta kirkolle maitse on kymmenen kilometriä. Pyhäjärvi ulottuu lähimmillään noin neljän kilometrin päähän kirkosta. Vene ei siis ollut kovinkaan tarpeellinen kirkkomatkoilla. Arvattavasti sitä käytettiin enemmän matkoilla Parantalaan jyvien, jauhojen ja sahatavaran kuljettamiseen.

Juho Lunttilan eläessä noin sata vuotta sitten tieverkosto Saarijärvellä oli vielä kehittymätön. Au-toja ei ollut, joten raskaitten kuormien kuljettamisessa hevoskyyti oli ainoa mahdollinen. Puutavaran kuljettamisessa käytettiin vesireittejä, pienetkin purot saivat kelvata uittoväyliksi. Muitten toimiensa ohella Juho urakoi puutavaran uittoja. Hän uitti tukkeja ainakin Pyhäjärven Koskenlahteen laskevassa Vuosjoessa. Keväällä 1900 hän yhdessä torppari Kaarle Aution kanssa urakoi kauppa-neuvos Ahlqvistin tukkien uiton Saarijärvi-Kannonkoski -maantien länsipuolella olevasta Pirttijärvestä Pieni-Saarijärven kautta Vuosjokea pitkin Pyhäjärven Koskenlahteen ja edelleen järveä pitkin Parantalaan. Työ oli melkoinen, matkaa Pirttijärvestä Koskenlahteen Vuosjoen kautta on noin 12 km ja järvimatkaa Koskenlahdesta Parantalaan noin 15 km. Vuosjoki ei uittoväyläksi ole suuri, kehnokin pituushyppääjä pystyy sen yli loikkaamaan.

Sekavan käräjäräidan aiheutti Pohjois-Päijänteen Lauttausyhtiön Heralan talon maalta ostamien suurien honkapuiden uitto. Kauppaa tehtäessä olivat Heralan talon omistajat sitoutuneet ajamaan puut Lumperoisen rantaan. Isännät kuitenkin totesivat, että puut on edullisempi ajaa Pirttijärven rantaan ja uittaa vesireittiä suoraan Parantalaan. Kaarle Autio ja Juho ottivat työn tehtäväkseen ja uittivat puut Parantalaan. Riita syntyi palkan suuruudesta ja siitä kenen se kuului maksaa. Uittajat vaativat kolminkertaista hintaa, koska suuria honkapuita oli vaikea uittaa. Puut ostaneen yhtiön edustaja taas kieltäytyi kokonaan maksamasta todeten, ettei yhtiö ollut pyytänyt puita uittamaan. Yhtiön edustaja oli kuitenkin muistuttanut puiden uitosta, jotteivät ne jäisi Pirttijärveen. Heralan talon omistajat kuitenkin suostuivat maksamaan uittajille puista 30 penniä kappaleelta vaaditun 75 pennin sijasta. Tuo 30 pennin maksu on kai katsottava korvaukseksi siitä, ettei Heraloitten tarvinnut ajaa puita Lumperoisen rantaan. Muuta korvausta eivät uittajat työstään saaneet. Koko riidan voit-taja oli tietenkin puut ostanut yhtiö, jonka puut tuli näin vietyä Parantalaan saakka. Korvausta eivät uittajat ylimääräisestä työstään saaneet. Näin oli oikeus hyväksi nähnyt.

Muiden toimiensa ohessa Juho harjoitti myös rakennusurakointia. Rakentamiseen hänellä oli hyvät edellytykset, koska Parantalan saha tuotti puutavaraa ja Lunttilassa tehtiin tiiliä. Lunttilassa poltetuissa tiilissä oli tekijän merkinä L-kirjain. Vuonna 1903 Juho rakensi Kolkanlahden vaivaistaloon erillisen mielisairaiden hoitorakennuksen. Tuo tiilistä tehty rakennus seisoo vieläkin paikallaan komean ja ryhdikkään näköisenä.

Saarijärvi-Viitasaari -maantien rakentaminen aloitettiin vuonna 1866 valtion varoin ja jauhoannoksin. Kustannuksiin joutuivat osallistumaan myös tiestä hyötyvät kunnat ja talolliset, jotka ajoivat tielle hiekkaa ja tasasivat tietä. Valtion tuen loputtua eivät saarijärveläiset pystyneet jatkamaan raivausta omin varoin. Työn jatkaminen olisi tuonut seudulle merkittävää helpotusta vaikeina nälkävuosina. Samana vuonna, tarkalleen 24.6.1866, vihittiin käyttöön läntinen hautausmaa. Uusi hautausmaa oli heti alkuun kovin tarpeellinen, vuonna 1868 kuoli Saarijärvellä peräti 729 ihmistä. Tuona vuonna kuoli myös Juhon

isoisä Johan. Tien tekijöiden kerrotaan paistaneen saamistaan jauhoista tillukoiksi kutsumiaan pieniä leipiä. Tästä sai nimen tiessä oleva Tillukkamäki.

Uusi maantie avattiin liikenteelle vuonna 1874. Tie johti Kukonhiekasta Rahkolan kylän kautta Heikkilään, edelleen Kekkilään ja kohti Viitasaarta. Vuoden 1890 tienoilla olivat Häkkilän kyläläiset tehneet aloitteen, että manttaalikunta rakentaisi tien Heikkilästä Autiolahden kautta kirkolle, koska heidän matkansa näin lyhenisi monilla kilometreillä. Juho tiesi hyvin, että tien rakentaminen maksaisi hänen 1/8 manttaalin talolleen melkoisesti ja niinpä hän nousi vastaan panemaan päättäen puheensa: "enkä minä ainakaan sitä tietä tarvitse". Kävi kuitenkin niin, että Juhon vastustelusta huolimatta tie rakennettiin. Juho sanansa mittainen mies kun oli, ei tietä käyttänyt vaan ajoi kirkolle edelleen vanhaa tietä Rahkolan kautta. Eräänä syksynä 1920-luvun alkupuolella Mustjoen silta romahti jokeen. Nyt täytyi sanansa mittaisen miehenkin taipua. Hevososen pää kääntyi Heikkilästä kohti Autiolahtea.

Tästä sanansa mittaisesta miehestä kertoo Aarno Tavaila Sampo-lehden numerossa 43 26.10.1950. Pitkäpartaisen Lunttisen, tämän jääräpäisen suomalaisen hän kertoo istuneen turhaan hevosensa rattailla ainakin 5000 kilometriä lähes kolmen vuosikymmenen aikana. Tämä juttu kuvanee hyvin Juhon luonnetta. Tavaila asui Rahkolan kylällä maantien vieressä. Hän tunsu hyvin kylän, tutki su-kuja ja talojen vaiheita ja kirjoitteli niistä Sampo-lehteen. Vanhoista lehdistä löytyy kirjoituksia myös Rahkosten suvun vaiheista. Sanansa mittaisesta miehestä kertoessaan on Tavaila hyvän jut-tumiehen tavoin lisännyt soppaan omat höysteensä. Jutussa kerrotaan matkan Rahkolan kautta ole-van 8-9 kilometriä pitempi. Todellisuudessa ero on alle puolet tuosta ja lisäksi tuohon aikaan oli talvisin käytössä oikotie Lumperoisen poikki. Juho oli pitkine partoineen näkyvä persoona, hänellä oli aina hyvä hevonen ja silloin tällöin hän terästäytyi miestä väkevämmällä. — Juhossa oli ainesta myös hyviin juttuihin.

Juhon elämäntyötä ajatellessa tulee muistaa, että hän oli suuren perheen isä. Juho avioitui Lannevedeltä kotoisin olevan Lyydia Iisakintytär Hännisen kanssa 29.12.1887. Juholle ja Lyydialle syntyi yksitoista lasta. Tuohon aikaan lapsikuolleisuus oli yleistä. Juhon ja Lyydian katraassa ei kuolo kuitenkaan vierailut, kaikki lapset saivat varttua aikuisiksi saakka. Samaan perheeseen kuuluivat myös Juhon isä Jaakko, tämän vaimo Sofia ja Jaakon nuorin veli Taavetti, joka oli mieltynyt asustamaan Lunttilan uunin päällä ja toimi lähinnä naisväen apulaisena. Näin Juhon soppakuntaan kuului kuusitoista jäsentä. Lisäksi oli vielä renkejä, piikoja, muonamiehiä, kenties kestejä ja loisia ym. joista en ole tarkemmin tietoa saanut.

Juhon periaatteisiin kuului, että kaikkien hänen lastensa kuului käydä kansakoulu. Pyhäjärven koulupiiri perustettiin vuonna 1897 ja seuraavana vuonna valmistui koulurakennus Häkkilään. Matkaa Häkkilään Lunttilasta on linnuntietä läpi metsien ja vesien kuusi kilometriä. Kulkukelpoisia teitä ja polkuja pitkin matkaa tuli kaksinkertainen määrä. Pitkän matkan takia täytyi koululaisten asua koulun lähellä olevassa Kauppilan talossa.

Juho Lunttilasta saamani tiedot perustuvat pääosin virallisiin asiakirjoihin. Jonkin verran olen tietoja saanut myös Saarijärven menneisyydestä kertovista historiankirjoista. Tällaisen aineiston käyttäminen tekee kertomuksesta asiatiedoiltaan luotettavan, mutta samalla ehkä vähän puisevan. Olen myös halunnut sisällyttää kertomukseen jonkin verran Saarijärven paikallishistoriaa. Mielelläni olisin lisännyt mukaan Juhon tunteneiden ihmisten kertomuksia miehestä, hänen olemuksestaan ja ajatuksistaan. Juhon aikalaiset eivät kuitenkaan enää ole kertomassa.

Erkki Lunttila

Tutkimukseen tarvitaan varoja

Neljä vuotta on kulunut siitä, kun Rahkosten sukuseura perustettiin Saarijärvellä. Ratkaisevan sysäyksen tähän antoi Raili Hytösen tekemä tutkimus yhdestä sukumme haarasta. Kokonaiskuva Rahkosten suvusta hahmottuu vähitellen seuramme työn tuloksena, kun Raili Hytösen keräämän laajan materiaalin lisäksi meillä on käytettävissämme Saarijärveltä Viipurin seudulle siirtyneen haaran kotimainen osuus

lähes kokonaisuudessaan. Viimeisin täydennys tähän haaraan saatiin alkukesästä -99, kun sain kirjeen USA:sta Don A. Rahkoselta, joka kertoi laajasti isoisänsä jälkeläisistä. Donin isoisä oli Kusti A. Rahkonen, joka muutti tämän vuosisadan alussa Washingtonin osavaltioon.

Sukumme kokonaiskuva hahmottui lisää tämän kesän sukujuhlassa, jossa Ullavan ja Saarijärven Rahkoset tapasivat. Tämä historiallinen tapaaminen oli 401 vuotta sen jälkeen, kun Paavo Rahkosen oletetaan muuttaneen Saarijärveltä sinne, missä Rahkosen kylä Ullavan kunnassa tänä päivänä sijaitsee. Nämä kaksi mitä todennäköisimmin yhden ja saman suvun haaraa paiskasivat kättä toinen toisilleen konkreettisesti 24.7.1999.

Saarijärven ja Ullavan Rahkosten lisäksi sukumme jäseniä on monella muulla paikkakunnalla Suomessa ja mahdollisesti myös Karjalassa Venäjän puolella. Suurella todennäköisyydellä Rahkoset ovat ennen vuotta 1554 asuneet Imatran lähellä Suur-Jääskien pitäjässä. Jos tämä pitää paikkansa, ovat kaikki Karjalan Rahkoset samaa sukua kuin Saarijärven ja Ullavan Rahkoset. Sukuamme on myös muualla eri puolilla maapalloa. USA:ssa asuu luultavasti monta kertaa se määrä Rahkosia, josta nyt saatiin tietää, joten selvittävää riittää monella suunnalla.

Ihmisten kohtalon määräävät monenlaiset asiat. Nuijasodan tapahtumat ajoivat ihmisiä pois kodeistaan päivien taipaleiden päähän kuolemantuomiota tai vankilaan joutumista pakoon. Näin kävi myös Paavolle, jonka muutto Ullavalle oli luultavasti myös pakomatka. Myöhemmin osa suvustamme on muuttanut Suomen sortovuosia pakoon aina Amerikkaan asti. Mitä muita jännittäviä vaihteita sukumme historiaan liittyykään!

Nuori sukuseuramme on tehnyt lyhyessä ajassa erinomaista työtä, josta on paikallaan esittää kiitokset erityisesti kaikille aikaisempien hallitusten jäsenille ja niille aktiivisille sukulaisille, jotka ovat meidän iloksemme sukumme vaihteita selvitelleet ja niistä kertoneet. Kuitenkin me tiedämme toistaiseksi vain pienen osan sukumme eri haaroista ja niiden elämänvaiheisiin vaikuttaneista tekijöistä. Tärkeimpiä avoimia kysymyksiä ovat Rahkosten suvun vaiheet ennen vuotta 1554. Onko oletamus Rahkosen Paavon kotipaikasta Suur-Jääskessä totta? Entä mistä esi-isämme sinne tulivat? Miksi Hämeessä Hattulan kunnassa on Rahkoilan kylä, jossa jo vuonna 1385 on kirjoihin päässyt Olavi Rahkoila? Entä ne tämän päivän Rahkoset, joiden esi-isät eivät löydykään Saarijärven tai Ullavan Rahkosten sukupuista?

Kiehtovia kysymyksiä riittää vastattavaksi. Vanhempien aikojen tapahtumien selvittely vaatii oman ammattitaitonsa ja paljon aikaa. Jotta me saisimme uskottavat vastaukset edellä mainitsemiini kysymyksiin, on sukuseuramme pystyttävä palkkaamaan tehtävään alan ammattilainen. Tämä merkitsee sitä, että sukuseuralla on oltava myös varoja tutkimuksen teettämiseen. Sukuseuran uusi hallitus tulee käynnistämään toimenpiteitä, joilla tutkimukseen tarvittavat varat saadaan kokoon. Haastan myös kaikki nykyiset sukuseuralaiset mukaan tähän talkooseen. Kullekin sopiva osallistumistapa lienee vähintään yhden uuden jäsenen hankkiminen tämän vuoden aikana.

Olavi Rahkonen